

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/102/2001

OCENA NASTĘPSTW CZTERECH REFORM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Od zapoczątkowania reformy szkolnictwa miną wkrótce dwa lata, a od chwili wprowadzenia reform ochrony zdrowia, administracyjno-samorządowej oraz systemu emerytalnego upłynęło dwa i pół roku. Społeczeństwo miało więc dostatecznie dużo czasu, by ocenić wprowadzone zmiany. W lipcowym sondażu¹ po raz kolejny badaliśmy opinie Polaków na temat następstw czterech reform. Obecnie przedstawiamy jedynie ogólną ocenę funkcjonowania reformowanych dziedzin, tak jak to czynimy co jakiś czas, nie wnikając w bardziej szczegółowe kwestie związane z każdą z reform.

Z poprzednich sondaży wynikało, że funkcjonowanie wszystkich czterech zreformowanych dziedzin oceniano krytycznie - opinie negatywne przeważały nad pozytywnymi. Stan ten utrzymuje się nadal, jednak należy odnotować pewne zmiany.

Najgorzej oceniane jest funkcjonowanie opieki zdrowotnej. W porównaniu z sondażem styczniowym nastąpił znaczny wzrost odsetka ocen negatywnych (o 12 punktów). Obecnie trzy czwarte ankietowanych (74%) uważa, że działa ona *trochę gorzej* lub *znacznie gorzej* niż przed wprowadzeniem reformy. Równie wysoki przyrost ocen krytycznych odnotowaliśmy w przypadku reformowanego szkolnictwa - prawie połowa badanych (49%) negatywnie ocenia jego funkcjonowanie po wprowadzeniu reformy. Należy jednak podkreślić, że w zasadzie nie zmieniła się liczba opinii pozytywnych (13%), natomiast zmalały odsetki ankietowanych, którzy nie mają zdania na ten temat oraz nie dostrzegają zmian spowodowanych reformą.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (134) przeprowadzono w dniach 6-9 lipca 2001 roku na 1015-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie funkcjonuje(a) lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy:	Znacznie lepiej i trochę lepiej				Ani lepiej, ani gorzej				Trochę gorzej i znacznie gorzej				Trudno powiedzieć			
	VI	X	I	VII	VI	X	I	VII	VI	X	I	VII	VI	X	I	VII
	2000		2001		2000		2001		2000		2001		2000		2001	
	w procentach															
- opieka zdrowotna	12	11	13	9	18	18	21	14	66	66	62	74	4	5	5	3
- szkolnictwo	16	12	14	13	23	26	26	22	35	38	37	49	26	23	23	16
- system ubezpieczeń emerytalnych	19	16	13	17	21	19	18	19	31	30	28	38	29	34	40	26
- władze samorządowe (gminne, powiatowe)	20	14	13	20	35	42	38	31	23	24	28	32	22	20	22	18

Lepiej oceniane są skutki dwóch pozostałych reform, mimo że w obu przypadkach także przeważają oceny negatywne. Funkcjonowanie systemu ubezpieczeń emerytalnych negatywnie ocenia blisko dwie piąte respondentów (38%), a działanie władz samorządowych (gminnych, powiatowych) - niespełna jedna trzecia (32%). Od stycznia pogorszyły się głównie oceny następstw reformy ubezpieczeń emerytalnych, na co zapewne miały wpływ problemy związane z działaniem ZUS. Wzrost odsetka opinii zarówno negatywnych, jak i pozytywnych odnotowujemy w przypadku systemu ubezpieczeń oraz w odniesieniu do funkcjonowania władz samorządowych. Można więc powiedzieć, że poglądy na temat funkcjonowania obu tych dziedzin po wprowadzeniu reformy spolaryzowały się - głównie kosztem zmniejszenia się liczby osób niemających wyrobionej opinii (w przypadku reformy emerytalnej) lub spadku liczby tych, które nie zauważyły zmian (w odniesieniu do funkcjonowania władz samorządowych). Nadal jednak znaczne odsetki ankietowanych nie mają zdania na temat reformy systemu ubezpieczeń emerytalnych (26%), reformy samorządowej (18%), reformy szkolnictwa (16%). Natomiast prawie wszyscy mają wykrystalizowane opinie o funkcjonowaniu opieki zdrowotnej po wprowadzeniu reformy.

Opinie o opiece zdrowotnej w zasadzie nie są społecznie zróżnicowane. Jedynym czynnikiem różnicującym - podobnie jak w przypadku opinii o pozostałych dziedzinach - są deklarowane poglądy polityczne: lewicowe sprzyjają ocenom negatywnym, prawicowe - pozytywnym (zob. tabele aneksowe). Funkcjonowanie opieki zdrowotnej rzadziej niż inni

negatywnie oceniają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracownicy fizyczno-umysłowi, niepracujące gospodynie domowe. Osoby z wyższym wykształceniem także są mniej krytyczne w ocenach, natomiast częściej uważają, że po wprowadzeniu reformy nic się nie zmieniło.

W niewielkim stopniu zróżnicowane społecznie są też opinie o reformie szkolnictwa. Oprócz różnic związanych z poglądami politycznymi respondentów warto odnotować częstsze pozytywne opinie wśród najmłodszych ankietowanych (w wieku od 18 do 24 lat) oraz wyraźne powiązanie ocen z sytuacją materialną (im gorzej badani oceniają warunki materialne własnego gospodarstwa domowego, tym częściej wystawiają reformie szkolnictwa oceny negatywne).

Opinie na temat reformy ubezpieczeń emerytalnych najbardziej wiążą się - oprócz poglądów politycznych - z wiekiem i warunkami materialnymi ankietowanych (podobnie jak opinie o reformie szkolnictwa). Im respondenci są młodszy, tym częściej pozytywnie oceniają wprowadzone zmiany. Również im wyższy jest poziom wykształcenia badanych, tym częstsze opinie pozytywne, a im niższy - tym więcej ocen negatywnych.

Opinie o skutkach reformy administracyjno-samorządowej są najbardziej zależne od sytuacji bytowej respondentów (wysokości dochodów na osobę w rodzinie i oceny własnych warunków materialnych) oraz ich poglądów politycznych. Bardzo wyraźny jest także wpływ poziomu wykształcenia; tę reformę również lepiej oceniają młodzi ankietowani (zob. tabele aneksowe). Trzeba dodać, że im mniejsze jest miejsce zamieszkania badanych, tym częstsze są negatywne oceny działania władz powiatowych i gminnych.

W przypadku każdej z czterech reformowanych dziedzin opinie negatywne przeważają nad pozytywnymi. Najwięcej krytycznych ocen odnosi się do opieki zdrowotnej (74%), następnie szkolnictwa (49%) i systemu ubezpieczeń emerytalnych (38%), a najmniej - do działalności władz samorządowych (32%).

W porównaniu ze styczniem odsetek negatywnych ocen funkcjonowania opieki zdrowotnej po reformie wzrósł o 12 punktów, o tyle samo zwiększyła się liczba krytycznych opinii o szkolnictwie, a o 10 punktów większy jest obecnie odsetek ankietowanych negatywnie oceniających działanie systemu ubezpieczeń emerytalnych. W najmniejszym stopniu zwiększyła się liczba krytycznych opinii o samorządach (o 4 punkty procentowe).

Częstszym opiniom negatywnym o systemie ubezpieczeń emerytalnych i skutkach reformy samorządowo-terytorialnej towarzyszy jednak także wzrost liczby opinii pozytywnych. W rezultacie nastąpiła większa polaryzacja poglądów na ten temat, a w przypadku działania władz samorządowych - niewielka poprawa opinii.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, **opieka zdrowotna** obecnie funkcjonuje lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy?

	(%)				
	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	14	74	3	1015
Płeć					
Mężczyźni	8	14	73	5	481
Kobiety	10	13	75	2	534
Wiek					
18-24 lat	7	21	63	9	145
25-34	11	10	76	3	179
35-44	11	14	71	3	199
45-54	5	12	82	2	212
55-64	11	10	76	3	114
65 lat i więcej	9	15	74	2	166
Miejsce zamieszkania					
Wieś	8	13	76	3	375
Miasto do 20 tys.	12	12	71	5	107
20-100 tys.	7	13	78	2	205
101-500 tys.	12	15	68	5	197
501 tys. i więcej mieszk.	7	15	74	3	132
Wykształcenie					
Podstawowe	9	13	75	2	263
Zasadnicze zawodowe	10	12	73	5	284
Średnie	8	14	75	3	378
Wyższe	7	21	68	4	88
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	11	17	67	5	58
Prac. umysł. niż. szczebla	3	9	84	4	82
Pracownicy fiz.- umysł.	16	12	69	3	74
Robotnicy wykwalifikowani	6	10	77	7	84
Robotnicy niewykwalifik.	2	20	75	3	44
Rolnicy	5	13	79	2	65
Pracujący na własny rach.	5	15	77	4	60
Bierni zawodowo					
Renciści	9	11	79	2	100
Emeryci	9	13	75	3	191
Uczniowie i studenci	6	19	65	11	70
Bezrobotni	12	17	71	1	138
Gospodynie domowe i inni	21	15	64	0	48
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	8	13	77	3	151
społecz. właścicieli					
prywatnych i państwa	8	11	79	2	81
sekt. prywat. poza rolnict.	6	14	72	8	173
prywatnym gosp. rolnym	8	9	81	1	92
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	13	12	71	4	117
276-399	6	12	82	0	89
400-549	8	13	76	3	180
550-799	8	9	80	3	143
Powyżej 799 zł	10	17	71	2	181
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	12	77	3	353
Średnie	9	15	72	3	454
Dobre	8	14	73	5	207
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	15	15	62	8	54
Raz w tygodniu	8	15	73	4	516
1-2 razy w miesiącu	10	14	74	2	164
Kilka razy w roku	8	11	77	4	175
W ogóle nie uczestniczy	10	11	77	2	103
Poglądy polityczne					
Lewica	5	10	84	1	310
Centrum	11	16	70	3	283
Prawica	14	18	62	5	198
Trudno powiedzieć	6	13	75	5	224

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, **szkolnictwo** obecnie funkcjonuje lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem refory?

	(%)				
	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	22	49	16	1015
Płeć					
Mężczyźni	15	18	49	18	481
Kobiety	12	25	48	15	534
Wiek					
18-24 lat	18	36	31	14	145
25-34	14	20	55	11	179
35-44	12	24	54	9	199
45-54	12	19	55	14	212
55-64	11	19	47	23	114
65 lat i więcej	12	13	45	30	166
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	20	56	12	375
Miasto do 20 tys.	15	23	47	15	107
20-100 tys.	10	17	53	20	205
101-500 tys.	18	25	40	18	197
501 tys. i więcej mieszk.	13	27	39	20	132
Wykształcenie					
Podstawowe	9	23	49	20	263
Zasadnicze zawodowe	17	20	47	16	284
Średnie	12	22	51	14	378
Wyższe	17	21	49	13	88
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	18	56	7	58
Prac. umysł. niż. szczebla	8	22	57	13	92
Pracownicy fiz. - umysł.	12	29	51	7	74
Robotnicy wykwalifikowani	12	22	55	12	84
Robotnicy niewykwalifik.	19	20	49	12	44
Rolnicy	2	28	59	11	65
Pracujący na własny rach.	19	19	48	13	60
Bierni zawodowo					
Renciści	17	12	50	20	100
Emeryci	7	16	49	28	191
Uczniowie i studenci	17	32	36	14	70
Bezrobotni	20	22	42	16	138
Gospodynie domowe i inni	13	38	36	13	48
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	13	23	57	8	151
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	9	21	64	6	81
sekt. prywat. poza rolnict.	15	21	48	16	173
prywatnym gosp. rolnym	6	25	55	14	92
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	17	21	56	7	117
276-399	7	20	49	15	89
400-549	16	22	46	16	180
550-799	12	20	48	20	143
Powyżej 799 zł	13	20	46	20	181
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	19	55	15	353
Średnie	13	23	47	17	454
Dobre	16	24	43	16	207
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	36	24	28	54
Raz w tygodniu	12	23	51	14	516
1-2 razy w miesiącu	12	19	56	13	164
Kilka razy w roku	16	20	45	18	175
W ogóle nie uczestniczy	19	15	44	22	103
Poglądy polityczne					
Lewica	9	16	63	12	310
Centrum	17	23	46	14	283
Prawica	17	26	40	17	198
Trudno powiedzieć	11	24	41	24	224

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, **system ubezpieczeń emerytalnych** obecnie funkcjonuje lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem refory?

	(%)				
	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	19	38	26	1014
Płeć					
Mężczyźni	19	18	38	25	481
Kobiety	16	19	38	27	533
Wiek					
18-24 lat	32	15	23	29	145
25-34	20	21	32	26	179
35-44	18	20	43	19	199
45-54	14	15	49	23	212
55-64	8	22	44	26	114
65 lat i więcej	10	21	33	35	165
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	24	43	22	374
Miasto do 20 tys.	26	16	32	27	107
20-100 tys.	17	14	41	27	205
101-500 tys.	19	16	34	32	197
501 tys. i więcej mieszk.	25	19	30	26	132
Wykształcenie					
Podstawowe	12	20	40	28	263
Zasadnicze zawodowe	17	19	37	27	284
Średnie	20	18	39	23	378
Wyższe	26	17	30	27	88
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	22	20	31	27	58
Prac. umysł. niż. szczebla	19	19	43	19	92
Pracownicy fiz. - umysł.	21	19	28	32	74
Robotnicy wykwalifikowani	27	15	44	14	84
Robotnicy niewykwalifik.	18	27	37	18	44
Rolnicy	5	38	39	19	65
Pracujący na własny rach.	17	9	51	24	60
Bierni zawodowo					
Renciści	15	14	44	27	100
Emeryci	7	21	37	34	191
Uczniowie i studenci	41	17	19	22	70
Bezrobotni	19	14	38	30	138
Gospodynie domowe i inni	12	20	41	27	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	20	23	38	19	151
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	20	16	39	25	81
sekt. prywat. poza rolnict.	21	11	44	24	173
prywatnym gosp. rolnym	8	38	38	16	92
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	20	19	41	20	117
276-399	12	17	43	27	89
400-549	18	20	41	21	180
550-799	18	16	36	29	143
Powyżej 799 zł	23	20	33	24	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	14	15	46	25	353
Średnie	16	21	37	27	454
Dobre	26	21	27	26	206
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	18	18	18	46	54
Raz w tygodniu	13	20	39	27	516
1-2 razy w miesiącu	24	24	36	17	164
Kilka razy w roku	19	13	41	27	175
W ogóle nie uczestniczy	25	16	40	20	103
Poglądy polityczne					
Lewica	15	17	47	21	310
Centrum	18	21	38	23	283
Prawica	26	18	28	28	198
Trudno powiedzieć	13	19	34	34	224

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, władze samorządowe (gminne, powiatowe) obecnie funkcjonują lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy?

	(%)				
	Lepiej	Ani lepiej, ani gorzej	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	31	32	18	1013
Płeć					
Mężczyźni	22	31	32	15	481
Kobiety	17	31	31	20	532
Wiek					
18-24 lat	25	32	18	26	145
25-34	22	34	24	20	179
35-44	20	32	36	12	199
45-54	18	25	42	15	212
55-64	23	39	28	11	113
65 lat i więcej	14	27	35	24	165
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	35	36	13	373
Miasto do 20 tys.	24	26	32	17	107
20-100 tys.	17	28	35	21	205
101-500 tys.	21	30	26	23	197
501 tys. i więcej mieszk.	28	29	22	21	132
Wykształcenie					
Podstawowe	14	29	37	21	263
Zasadnicze zawodowe	19	31	30	20	283
Średnie	23	32	30	15	378
Wysze	28	32	26	14	88
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	31	31	27	10	58
Prac. umysł. niż. szczebla	25	32	25	18	92
Pracownicy fiz. - umysł.	18	37	20	25	74
Robotnicy wykwalifikowani	14	35	35	16	84
Robotnicy niewykwalifik.	14	31	36	20	44
Rolnicy	17	35	34	13	65
Pracujący na własny rach.	16	27	45	13	60
Bierni zawodowo					
Renciści	20	27	31	22	100
Emeryci	20	30	32	18	190
Uczniowie i studenci	30	32	16	22	70
Bezrobotni	18	27	37	18	138
Gospodynie domowe i inni	13	34	40	13	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	20	32	34	14	151
społce właścicieli	21	36	24	19	81
prywatnych i państwa	17	30	31	22	173
sekt. prywat. poza rolnict.	17	39	30	13	92
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	16	28	40	16	117
276-399	11	35	38	16	89
400-549	24	31	28	17	180
550-799	18	30	34	19	143
Powyżej 799 zł	32	27	24	17	179
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	25	41	17	353
Średnie	18	35	29	18	453
Dobre	29	30	21	19	206
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	28	21	26	54
Raz w tygodniu	19	32	31	17	515
1-2 razy w miesiącu	19	35	34	11	164
Kilka razy w roku	19	24	32	24	175
W ogóle nie uczestniczy	20	31	33	17	103
Poglądy polityczne					
Lewica	19	31	39	12	309
Centrum	21	35	29	15	283
Prawica	33	27	26	14	198
Trudno powiedzieć	9	28	30	33	224